

АДВОКАТСКА КОМОРА СРБИЈЕ

Дечанска 13, 11000 Београд, Србија
Телефон: +381 11 32-39-072 Fax: +381 11 32-32-203
e-mail: a.k.srbije@gmail.com

Број: 125-4/2026

Датум: 11. фебруар 2026. године

Управни одбор Адвокатске коморе Србије подноси ванредној Скупштини Адвокатске коморе Србије

ПРЕДЛОГ МЕМОРАНДУМА

о утицају измена правосудних закона на владавину права, самосталност јавног тужилаштва и независност судства у Републици Србији

І Увод

Полазећи од чињенице да је Адвокатска комора Србије, као уставна и законом установљена институција са посебном улогом у заштити владавине права, независности судства и права грађана на правично суђење, те имајући у виду своју професионалну и друштвену обавезу, Скупштина Адвокатске коморе Србије на ванредној седници дана 24. фебруара 2026. године усвојила је текст овог Меморандума.

Повод за доношење Меморандума представља усвајање и проглашење:

- Закона о изменама и допунама Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава;
- Закона о изменама Закона о Високом савету тужилаштва;
- Закона о изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала;
- Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву;
- Закона о измени Закона о судијама;

чији кумулативни ефекат производи озбиљне последице по институционалну архитектуру правосуђа, самосталност јавног тужилаштва и независност судства у Републици Србији.

ІІ Формална законитост и стварни ефекат законских измена

Адвокатска комора Србије констатује да су наведене измене закона донете у формално прописаној законодавној процедури. Међутим, формална законитост сама по себи није довољна да гарантује усклађеност законских решења са начелима владавине права, независности судства и самосталности јавног тужилаштва.

У демократском и уставном поретку заснованом на владавини права, кључни критеријум оцене законских решења није њихова нормативна форма, већ њихов стварни, предвидив и дугорочан ефекат у пракси.

У том смислу, усвојене измене не воде отвореној аутократији, али воде моделу „управљане правде“, који је супротан суштини владавине права.

III Владавина права и институционална равнотежа

Владавина права не подразумева само постојање закона, већ њихову предвидиву, једнаку и институционално неутралну примену.

Усвојене измене не јачају систем узајамне равнотеже и контроле између законодавне, извршне и судске власти, већ производе супротан ефекат - слабљење унутрашњих механизма отпорности правосуђа на политички и неформални утицај.

На тај начин, закон престаје да буде неутрални оквир који важи једнако за све, а постаје инструмент управљања исходима поступака кроз структуру и организацију институција, што представља прикривен и опаснији облик недозвољене контроле правосуђа.

IV Независност судства

Иако се усвојеним изменама закона декларативно не доводи у питање независност судија, њихов стварни ефекат огледа се у стварању свести код носилаца судијских функција о могућности идентичних структурних интервенција и у организацији и надлежности судова.

Независност судства није апстрактно уставно начело, већ оперативна способност судије да одлучује без страха од институционалних или каријерних последица. Свако нормативно решење које ту способност чини зависном од будућих структурних измена представља регресију, чак и када је формално неутрално.

V Самосталност јавног тужилаштва

Посебно забрињавају ефекти измена које се односе на организацију и функционисање јавног тужилаштва.

Успостављањем појачане централизације и концентрације овлашћења у рукама ужег круга руководиоца, нарочито у оквиру Вишег јавног тужилаштва у Београду, значајно се сужава простор за стварну самосталност поступања тужилаца, посебно у предметима високе корупције и кривичних дела носилаца највиших јавних функција.

Такав модел не повећава одговорност тужилаштва, већ ствара системску могућност селективног кривичног гоњења, што је неспојиво са уставним начелом једнакости свих пред законом.

VI Борба против високе корупције и поверење јавности

Адвокатска комора Србије оцењује да усвојене измене не јачају капацитет државе за ефикасну истрагу и процесуирање кривичних дела високе корупције и криминала носилаца јавних функција.

Смањење институционалне аутономије и специјализације тужилачких структура разумно доводи до слабљења поверења грађана у способност правосудног система да се супротстави политичкој и економској моћи. Без тог поверења, нема стварне владавине права.

VII Међународни контекст и процес приступања Европској унији

Адвокатска комора Србије указује да усвојене измене правосудних закона имају непосредан значај у процесу приступања Републике Србије Европској унији, посебно у оквиру:

- Поглавља 23 – Правосуђе и основна права,
- Поглавља 24 – Правда, слобода и безбедност.

Према Преговарачком оквиру Европске уније, напредак у овим поглављима заснива се на трајним, мерљивим и неповратним резултатима у погледу независности судства, самосталности јавног тужилаштва, институционалне отпорности на политички утицај и ефикасне борбе против корупције, посебно на високом нивоу.

Имајући у виду да се у оквиру ових поглавља посебно оцењују нормативни и институционални оквири, као и њихови стварни ефекти у пракси, Адвокатска комора Србије сматра својом обавезом да о последицама усвојених законских измена обавести:

- Европску комисију;
- Европски парламент;
- Савет Европе;
- институцијама Европске уније надлежним за праћење Поглавља 23 и 24;
- Венецијанској комисији;
- Групи држава за борбу против корупције (GRECO);
- релевантним телима Уједињених нација у области независности правосуђа и људских права;
- домаћој стручној и општој јавности.

VIII Закључна оцена

Адвокатска комора Србије сматра да усвојене измене закона не представљају корак ка јачању независног, професионалног и одговорног правосуђа, већ стварају нормативни оквир у којем правосуђе постаје управљивије из центара политичко-економске моћи, самосталност јавног тужилаштва слабија, а могућност селективне примене права већа.

Такав развој представља регресију у односу на начела владавине права утврђена Уставом Републике Србије и међународним стандардима, укључујући обавезе Републике Србије које произлазе из чланства у Савету Европе и процеса приступања Европској унији.

ПРЕДЛОГ ОДЛУКА ВАНРЕДНОЈ СКУПШТИНИ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

Полазећи од наведеног, ванредној Скупштини Адвокатске коморе Србије предлаже се да донесе следеће одлуке:

1. Усваја се Меморандум Адвокатске коморе Србије о утицају измена правосудних закона на владавину права, самосталност јавног тужилаштва и независност судства у Републици Србији.
2. Овлашћује се Управни одбор Адвокатске коморе Србије да, без одлагања и без доношења додатних одлука Скупштине, прогласи обуставу рада адвоката на територији Републике Србије у случају генералног штрајка или обуставе рада јавних тужилаца и/или судија
3. Потврђује се да се наведене мере предузимају искључиво ради заштите уставних начела, владавине права и независности правосуђа.

**УПРАВНИ ОДБОР
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ**